

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець -Подільський національний університет
факультет іноземної філології
кафедра германських мов та зарубіжної літератури

ДИПЛОМНА РОБОТА МАГІСТРА

з теми «**ПРОБЛЕМА ГЕРОЇЧНОЇ ОСОБИСТОСТІ В ТВОРЧОСТІ
ЕРНЕСТА ГЕМІНГВЕЯ**»

Виконала: студентка II курсу Ang1-M18z
спеціальності 014.02 Середня освіта
(Мова і література)англійська)

Сандуляк Вікторія Вікторівна

Науковий керівник: **Притуляк В.Г.**

кандидат філологічних наук,
старший викладач

Рецензент: Починок Л.І.

кандида філологічних наук,
доцент кафедри історії української літератури
та компаративістики

Кам'янець–Подільський

2019

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ I. Трагічний героїзм творчості Е. Гемінґвея.....	6
Розділ II. Тема війни і кохання, приреченого на загибель, у романі Е. Гемінґвея «Прощавай, зброє!».....	33
Розділ III. Боротьба Гаррі Моргана з жорстокими соціальними умовами за право жити у романі «Мати і не мати».....	51
Розділ IV. Непохитність Роберта Джордана в антифашистській боротьбі в романі «За ким сумує дзвін».....	60
Розділ V. Непереможність людини у поєдинку з породною стихією у повісті Е. Гемінґвея «Старий і море».....	70
Висновки.....	89
Список використаних джерел.....	96

ВСТУП

Проблема “героїчної особистості” у ХХ столітті на перший погляд здається абсурдною. Вже тоталітарні суспільства ХХ століття штучно створювали і насаджували образ героя – борця за суспільні ідеали. Однак, як протиположність такому образу, в літературі ХХ століття існує інший герой. Це герой, притаманний гуманістичній літературі, яка відстоювала особистість. Він кардинальним чином відрізняється від описаного вище типу героя. Найчастіше це – одинак, який не приймає стереотипи суспільного життя і прагне відстояти власну індивідуальність в будь-якій ситуації. Цей герой бореться з метою віднайти власне “Я” і самореалізуватися та самоідентифікуватися. Відбувається своєрідна зміна пріоритетів у розумінні героїчної особистості у ХХ столітті. Акценти зміщуються на внутрішній світ людини, а не на зовнішні прояви, на вчинки проти стереотипів, нав’язаних владою. І якщо спочатку героїчне розумілось як жертвність, потім вже як надання переваги суспільним цінностям, а врешті-решт як поєднання кращих особистісних якостей з цінностями суспільства, то при аналізі цієї категорії героїв увага переноситься саме на особистісні якості, цінності, на ідеали конкретної людини. Загальносуспільні ідеали і герої надто довго експлуатувалися, і методи, якими це досягалось, встигли викликати розчарування та неприйняття.

Героїзм внутрішній є наступною ланкою в розвиткові категорії героїчного. Найкраще героїзм такого характеру втілила західноєвропейська, американська та латиноамериканська художня література ХХ століття. Літературні твори ХХ століття – особливо ті, що відносяться до так званої “інтелектуальної прози”, – є художнім відбиттям філософської думки, а іноді і чистою філософією. Літературознавство – як і все мистецтвознавство ХХ століття – по суті є філософським, і ця єдність дозволяє по-новому подивитися на ряд суспільних проблем. Філософія сьогодні продовжує вивчати ці проблеми, серед яких дуже тривожними залишаються відчуження людини, деконструкція світу й усвідомлення людиною абсурдності та нестабільності свого буття. Також виникає потреба сучасного суспільства в усвідомленні нових цінностей епохи, у формуванні нового ідеалу “героїчної особистості” в зв’язку із руйнуванням усталених норм, загальноприйнятих цінностей. Літературні герої є завжди носіями певних філософських ідей. У ХХ столітті ці ідеї разом із “героями” займають центральне місце у художній літературі. Існування великої кількості поглядів на цю проблему породжує необхідність узагальнюючої теорії та залучення філософсько-літературознавчого інструментарію для побудови єдиної концепції людини і світу в сучасному контексті. Нові умови існування людини у ХХ столітті змушує її зробити переоцінку старих цінностей. При цьому на перший план виходять

проблеми сенсу буття. Серед основних проблем, які підіймаються у цей час, слід назвати кардинальну зміну ціннісних орієнтацій людини у нашу епоху, загострення відчуження від суспільства та самої людини. Моральні проблеми також набувають нового звучання та вимагають нового вирішення. Проблема вибору є однією із провідних у ХХ столітті, це стосується і вибору лінії поведінки людини, і вибору свого місця у суспільстві, і вибору шляхів розвитку, і, звичайно, вибору уявлень про себе та світ. Для того щоб отримати відповідь на питання – якою ж є сучасна людина, ми звертаємось до художніх творів сучасності.

Актуальність дослідження зумовлена постійною проблемою утвердження особистості в екстримальних умовах соціального й природного середовища. Окрім того, ми не застраховані від неминучості війн, котрі і сьогодні вийшли на порядок денний. Невпевненість у мирній ситуації не має стати на заваді загального розвитку людини.

Вважаємо цю тему актуальною через те, що серед різноманітних чинників, які вплинули на формування Гемінгвея-письменника, вирішальну роль, поза сумнівом, зіграла журналістика, вона стала основним інструментом його літературного учнівства, яке, за словами самого письменника, продовжувалося до кінця його днів. Приступаючи до висвітлення цієї теми слід зауважити, що над дослідженням аналогічних проблем працювала ціла низка літературознавців: Б.Грибанов [6], Д.Затонський[15], Т.Денисова[17], С.Федоренко[44], Н.Чикирис[61], серед американських: К.Бейкер[71] , Е.Баргес [72] та інші.

Монографія Т. Денисової «Ернест Хемінгуей. Життя і творчість» (1971) є комплексним вивченням біографії письменника та його художніх досягнень, що дозволяє простежити творчу еволюцію майстра й глибше зрозуміти його авторську позицію. Монографія Ю.Лідського «Творчество Э. Хемингуэя» (1972) є найбільшою в Україні працею, яка присвячена вивченню доробку письменника. Книга містить огляд здобутків вітчизняної та світової літературної критики, детальний аналіз великих творів і ґрунтовне дослідження новелістики.

Метою дослідження є розкриття проблеми героїчної особистості у творах Ернеста Гемінгвея «Прощай, зброє», «Мати і не мати», «По кому подзвін» та «Старий і море».

Для досягнення цієї мети потрібно виконати ряд **завдань**, а саме:

- ознайомитись із життєвим і творчим шляхом автора;
- висвітлити особливості перебігу історичних подій, відображених у творах автора ;
- охарактеризувати соціально-психологічні типи людини ХХ ст., учасника воєнних дій;
- проаналізувати вплив середовища на особистість та її світогляд.

- встановити зв'язок між автором твору та його героями;
- розкрити образ героїчної особистості та проблему самотності героя у творі «Старий і море».

Об'єктом дослідження є романи Ернеста Гемінґвея «Прощавай, зброє», «Мати і не мати», «По кому подзвін» та повість «Старий і море».

Предмет дослідження є проблема відображення героїчної особистості у названих творах Ернеста Гемінґвея.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано такі методи літературознавчого аналізу: біографічний, психологічний, культурно- історичний та метод порівняльно-дискриптивного аналізу, .

Практичне значення одержаних результатів Результати дипломного дослідження допоможуть осмислити творчість Е.Гемінґвея. Матеріали дослідження можуть знайти практичне використання в процесі вивчення курсу зарубіжної літератури ХХ століття, вищої і середньої школи, при розробці спецкурсів із теорії порівняльного літературознавства та з історії українсько-американських літературних зв'язків. Базовими дослідженнями для створення цієї роботи стали праці Т.Денисової[17], І.Кашкіна[24], С.Федоренка[44], Н.Чикириса [61].

Структура роботи. Магістерська складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел . Загальний обсяг роботи становить 100 сторінок.

ВИСНОВКИ

Отже, на різних етапах своєї творчості Гемінгвей перетворювався то в Ніка Адамса, то в Джека Барнса, то в Роберта Джордана. Якби не відрізнялися ці образи один від одного, їх споріднює між собою загальні риси, властиві самому Хемінгуею, – ріднить ворожість до буржуазного устрою життя, ненависть до брехні і лицемірства, порив до простих, чистих людей, захоплення мужністю і майстерністю.

Тому говорити про гемінгвеївського героя окремо, від власне автора, є неможливим. Недивно, що творчість Гемінгвея в цілому і його герої зокрема зазнають певної еволюції. Змінюється сам Гемінгвей, його світогляд – і всі ці зміни відбуваються з його героями.

Цікаво, що пізній Гемінгвей визнає право на деяку роздвоєність не лише за власне героєм, але й за «героєм кодексу», що колись витісувався з моноліту. В «Небезпечному літі» про геніального матадора Антоню Ордоньеса сказано, що «в ньому поєднувалося дві особи — людина і тореро», і далі «він вивів теорію, за якою людина не відповідає за те, що тореро змушений робити із ввічливості». Це, якщо хочете, саме те вміння зазирнути всередину не лише власної, але й чужої душі, з якого виник образ Сантьяго, а ще раніше — Гаррі Моргана.

Та загалом Гемінгвей так і залишився вірний колишній системі гри. Художник Томас Хадсон з «Островів в океані» — знов амбівалентний власне-герой, що наслідує «героїв кодексу». Майже завжди у Гемінгвея, людина і обрана нею роль не зливаються, не прилягають щільно одне до одного. Залишається зазор, щілина. Надто вузька, щоб внутрішньому світові вихопитись ринути назовні. Але й досить широка щоб він, напружуючи, розсуваючи а часом і ламаючи захисний мур слів, міг усе ж таки стати відчуттям читача. Щілина ця і є джерело славнозвісного хемінгуєївського підтексту.

Старий Сантьяго, з тих ціленаправлених, сильних і незламних людей, до яких тягнуло Гемінгвея все життя. «Людину можна знищити, але її неможна перемогти». Ці слова Сантьяго – кредо самого письменника. Нехай акули з'їли отриману з таки зусиллям здобич, святкує все таки рибалка: він доказав, хоча б самому собі, що він майстер, творець. Моральна незламність – це, за думкою Гемінгвея, одна з тих якостей, яка звеличує людину, робить вартим його цього імені. «Людина не для того створена щоб терпіти поразки». саме до цього можна сказати, «ідеального образу» йшов Хемінгуей все своє творче життя. Сантьяго-людина, яку перемогти неможливо, але ця людина, за творчим задумом письменника, здатна філософствувати. Вона прагне пізнати себе. Вергілієвське: «бежит невозвратное время», яке пригнічує пересічну людину, для рибалки Сантьяго не є небезпекою.

Отже, сила його творів в іншому — в чуйній і вимогливій людяності. У Гемінгвея

свій світ і такий же світ у його героїв. І як кожний великий митець, він має на це право. Бо те, що бачить такий митець,— завжди відображення тих чи тих важливих аспектів реальності.

Виходячи з раніше дослідженого і вище написаного, зазначаємо, що Ернест Гемінгвей створив оригінальний, новаторський стиль. Він розробив цілу систему специфічних прийомів художнього відображення: монтаж, обігравання пауз, перебивання діалогу. Репортажі Гемінгвея лаконічні. Отже, читач виявляє багатозначність в найпростішому епізоді.

Вважаємо, що на формування Гемінгвея-письменника великий вплив здійснила публіцистика. Вона залишалася головною силою, що формувала стиль і життєві установки письменника, якими відрізняються всі його зрілі роботи, стала основним інструментом його літературного учнівства.

Бачимо, що літературний відділ та обов'язкова для репортерів «Казас-Сіті стар» інструкція про стиль газетника дали Ернесту Гемінгвею першу, але доволі ґрунтовну журналістську освіту. Конкретність описів, простота і лаконізм — це перші уроки майстерності.

Користуючись непорушним принципом писати лише про те, що бачив, пережив або добре знаєш сам, письменник прагнув постійно знаходитися у центрі подій. Це заперечує думку про те, що він був лише-но позером, егоїстом, людиною, якій нібито була властива одна пристрасть - долар, та до того ж боягузом, який все життя ризикував життям з єдиною метою - змусити оточуючих повірити у його хоробрість.

Завдяки аналізу публіцистичних творів Ернеста Гемінгвея, можемо спростувати твердження західних критиків про те, що письменник не мав жодних політичних уподобань. Статті та нариси Гемінгвея свідчать не лише про наявність політичного мислення, але й про вміння письменника давати всебічну, глибоку оцінку найважливішим політичним подіям, свідком яких він був.

Твори Гемінгвея – це школа художньої майстерності. Він розробив власну манеру психологічного письма, залишив чудові зразки оригінальної побудови прозових творів.

Власний стиль Гемінгвея був своєрідним (містким, свіжим і мужнім), відповідав гіркому світосприйняттю людей повоєнної доби. Героїв Гемінгвея часто називають «героями кодексу». Його герої мають певні усталені правила поведінки, які ніколи не зраджують. Вони живуть за такими принципами: над усе цінити особисту незалежність і свободу; йти назустріч небезпеці і не боятися смерті; захищати слабких, вступати в боротьбу за свої переконання; бути вірним і відданим у дружбі й коханні; ніколи не скаржитись на несправедливість долі і не чекати на жалість; знати свій фах і володіти навичками та вміннями справжнього майстра.

Отже, велика популярність Е. Гемінгвея у світі, зумовлена його значними літературними досягненнями та інтересом до особистості письменника, була значно підсилена в Україні суспільно-історичними особливостями розвитку країни: інформаційною ізоляцією, внутрішніми руйнівними процесами в державі, співзвучністю настроїв, що панували у творчості майстра та в радянському соціумі. Сукупність цих факторів заклала підвалини культу Гемінгвея в Україні в період активного входження його творчості в українську літературу у 60-тих роках. Поява «хемінгуєївського буму» разом з іншими своєрідними рисами сприйняття художнього доробку американського прозаїка в нашій країні (тридцятилітнє відставання від Америки і Європи, орієнтація у виборі творів для перекладу на їх близькість тогочасній ідеології, а не на художню цінність) є наслідками негативного втручання держави в український літературний процес.

Твори Ернеста – приклад служіння митця ідеям справедливості та людяності, приклад особистої чесності і мужності в боротьбі зі злом.

Великий реалістичний талант Гемінгвея, гуманістична спрямованість його творів, самотність художнього стилю закріпили за письменником репутацію найвизначнішого американського прозаїка ХХ століття.

Життя Ернеста Гемінгвея надзвичайно цікаве і незвичайне, він є автором одного з найцікавіших філософських, повчальних творів. Його «метод айсберга» захоплює і заглиблює читачів у роздуми. Напевно, сам Гемінгвей, пишучи свої ідеальні для читання твори, не розумів, який має талант і настільки особливим є його покликання в житті.

У образах героїв своїх романів Е. Гемінгвей концентровано втілює сутність світосприйняття людей «втраченої генерації», – тих, хто прямо зі шкільної лави йшов до окопів Першої світової війни. «Спочатку ми хотіли воювати проти всього, усього, що визначило наше минуле, – проти неправди з її егоїзму, користолюбства й безсердечності; ми озлобилися й не довіряли нікому, окрім найближчого товариша, не вірили ані в що, крім таких сил, що ніколи нас не обманювали, як небо, тютюн, дерева, хліб і земля; але що ж із цього сталося? Усе валилося, фальсифікувалося й забувалося. А тому, хто не вмів забувати, залишалося тільки безсилля, розпач, байдужість. Минули часи великих мужніх людських мрій. Торжествували ділки. Продажність. Убогість». Тоді вони ще по-дитячому наївно й беззастережно вірили всьому, чого їх учили, що чули, що прочитали про прогрес, цивілізацію, гуманізм; вірили дзвінким словам консервативних або ліберальних, націоналістичних або соціал-демократичних гасел і програм, усьому, що їм розповідали у рідному домі, з кафедр, зі сторінок газет. Але що могли значити будь-які слова, будь-які гасла в гуркоті й смороді ураганного вогню, у смердючому бруді траншей, затягнутих

туманом удушливих газів, у тісноті лазаретних палат, перед нескінченними рядами солдатських могил або купами понівечених трупів, – перед всім страшним, розмаїттям щоденних, щомісячних безглузвих смертей, каліцтв, страждань і звірячого страху людей – чоловіків, юнаків, хлопчиків. Всі ідеали розлетілися в порох під невідворотними ударами дійсності. Їх спопеляли вогненні будні війни, їх допалювали дощенту брудні будні повоєнних років. Тоді, на робочих окраїнах тріскотіли залпи карателів, що розстрілювали захисників останніх барикад, а в кварталах нових багатіїв, що нажилися на війні, не припинялися бридкі оргії, цей «бенкет під час чуми». Тоді в суспільному житті й у всьому побуті, запанували вбогість, розпуста, наростали розруха й безладдя, спустошувалися сімейні скарбнички й людські душі. Раптово виявилось, що війна й перші післявоєнні роки знищили не лише мільйони життів, а й ідеї, поняття; були зруйновані не тільки промисловість і транспорт, але й найпростіші розуміння того, що добре, а що погано; було розхитане господарство, знецінювалися гроші й моральні принципи. Їх усіх називали «втраченою генерацією». Однак це були різні люди – різними були їхній соціальний стан і особисті долі. І літературу «втраченої генерації» що виникла у 1920-і роки, створювали також дуже різні письменники: Гемінгвей, Олдінгтон, Ремарк...

Спільним для цих письменників було світовідчужання, що визначалося категоричним запереченням війни й мілітаризму. Але в цьому запереченні, до наївного щирому та шляхетному, відчувалося повне нерозуміння соціально-історичних витоків, природи горя і руйнації дійсності: вони викривали суворо й непримиренно, проте без жодної надії на можливість кращого, переважно в колористиці гіркого, безнадійного песимізму.

Письменник довше за інших намагався триматися в руслі, наміченому на самому початку його творчого життя, і зберігав в роки нових великих потрясінь хитку рівновагу трагічного світовідчужання своєї молодості. Новітня історія назагал міцно «прив'язана» до двох світових воєн. Не уникла такого «хронометражу», зокрема, і література, яку часто поділять на «довоєнну», «воєнну» і «повоєнну». Це не обумовлено зокрема й тим, що пекло війни оголює і підкреслює ті приховані риси людини і людства, які можуть не виявлятися в неекстремальних умовах. Письменники (зокрема й «втраченої генерації» добре розуміли це й майстерно відтворювали ці риси. Ким є для нас особистість цього письменника, який викликає досить суперечливе ставлення до себе? На початку ХХ століття він був для солдатів "батьком Хемінгуеем", а ким він є для людства початку ХХІ століття? Людина надзвичайних здібностей, яка привертає увагу не тільки творами, а й своїм життям. Катастрофічна доба першої світової війни, революцій, переворотів залишила ознаки

катастрофічності на житті Гемінгвея. Перебування на боці італійської армії, військовий кореспондент, боксер, тореадор — чи не скидається це на банальне експериментаторство? Звісно, ні. Бажання бути 5 увесь час на межі, за якою — смерть, можна пояснити прагненням створити реальний на сто відсотків світ у своїх творах, щоб він увійшов до свідомості читача та залишився як нерозривна ланка його власних переживань.

Його твори пройняті мотивом глибокого песимізму, крайньої неблагополучності; герой перебуває в атмосфері страждання, внутрішньої порожнечі, яка ховається під зовнішнім цинізмом, байдужістю. Кров та страждання Першої світової війни породили людей без почуттів, людей, на очах яких вбивали друзів, родичів, людей, яких доглядали дівчата, сестри милосердя, і сприймали їх не як чоловіків, а як сукупність ран, бруду та розчарування. Тема "втраченої генерації" набула провідного значення у творах Гемінгвея. Його представники вражають холодним цинізмом, товстошкірістю, а насправді — це нездатність дати собі раду в житті, яке загубило усі цінності, навіть віру. Саме таким постає Фредерік Генрі у творі "Прощавай, зброє". На перший погляд, його можуть цікавити тільки випивка, повії та війна, але це вона його примусила надягнути маску байдужості перед своїм обличчям, опаливши цю людину отруйним подихом. І лише болісне почуття до Кетрін є неприкритою раною, лише воно дає йому можливість усвідомлювати себе людиною, а не приладом у чийхось руках на цій війні заради грошей, а не заради благородства та романтики. Джейк Барне, людина, яка пройшла війну та зазнала травм не стільки фізичних, як душевних, вже не може повернутися в нормальне світобачення. Він хоче жити, він любить життя, але його життя — це фрагменти, слабке намагання зрозуміти, як жити, знайти якусь нішу, броню, через яку не можна було б проникнути в його серце. Він кохає Брет, яка теж за часи війни зазнала не меншої душевної травми, про це свідчить лише те, як вони познайомилися. Це аномально, коли чоловік і жінка починають кохати один одного в умовах війни, в госпіталі, коли він — це суцільний біль та страждання, почуття теж перетворюється на біль та страждання, які постійно хочеться вгамувати. Брет не може бути вірною, Джейк не має сили та бажання навіть обуритися — це безпорадність, це невміння жити в нормальних умовах. Вони були маріонетками на війні, їх викинули, як непотріб, але ніхто не усвідомлював, що в них є душа. Людині важко протистояти долі, перед життям, яке, як стихія, вирує, кидає людей куди завгодно, і це нам лише здається, що наша доля в наших руках.

Старший Сантьяго у повісті "Старий і море" — це людина наодинці зі стихією, з морем-життям. Він — уособлення віри, яка може бути порадою в стихії, яка є маяком, на який треба орієнтуватися в морі, а не на пиху, задавакуватість, амбіції,

гроші. Стихія була недобра до Сантьяго, але кістяк тієї рибини, що залишився після повернення, був кістяком його віри в себе, в те, що він перевершив себе, здійснив неможливе. Ідеться не про безсилля людини та про її казкову нездоланність, а про те, що саме віра є сенсом усього і що вона не дасть стати тріскою в бурхливих хвилях життя.

Ернест Гемінгвей - ім'я цього американського письменника, лауреата Нобелівської премії 1954 року знає весь світ. Його називали «найвидатнішим після Шекспіра», він був одним із найвідоміших письменників у світі. Та впродовж свого творчого життя Ернест Гемінгвея зазнав різного ставлення критиків і читачів: від хвалебних відгуків до нищівної оцінки написаних ним творів. Але він уперто йшов своїм шляхом: у повістях і романах відображав проблеми його століття так, як він їх бачив і сприймав. Письменник стверджував: «Я знаю лише те, що бачив». Гемінгвея неодноразово підкреслював: «У класиків треба вчитися, але не наслідувати їх..У наш час треба...перевершити письменників минулого...». Вічні проблеми смислу буття, життя і смерті, проблеми самотності людини і природи стали для письменника особистісними.

Наскрізна тема творчості Гемінгвея — перемога над самим собою, над своїм страхом, безсиллям, перемога навіть тоді, коли все видається поразкою. Найвідоміший пізній твір його «Старий і море», у якому втілена вистраждана і пережита автором істина. І ця істина стосується не тільки самого письменника, а й кожного з нас. Ось чому цей твір є актуальним і для сьогоденних читачів, бо вчить бути мужніми, долати всі перешкоди на життєвому шляху, боротися за життя. За словами Гемінгвея, людина — непереможна, людину може здолати ...лише смерть.

Власний стиль Гемінгвея був своєрідним (містким, свіжим і мужнім), відповідав грізному світосприйняттю людей повоєнної доби. Героїв Гемінгвея часто називають "героями кодексу". Його герої мають певні усталені правила поведінки, які ніколи не зраджують. Вони живуть за такими принципами: над усе цінити особисту незалежність і свободу; йти назустріч небезпеці і не боятися смерті; захищати слабких, вступати в боротьбу за свої переконання; бути вірним і відданим у дружбі і коханні; ніколи не скаржитись на несправедливість долі і не чекати на жалість; знати свій фак і володіти навичками та вміннями справжнього майстра.

Твори Гемінгвея — це школа художньої майстерності. Він розробив власну манеру психологічного письма, залишив чудові зразки оригінальної сюжетної побудови прозових творів. Його твори — приклад служіння митця ідеям справедливості та людяності, приклад особистої чесності і мужності в боротьбі зі злом.

Великий реалістичний талант Гемінгвея, гуманістична спрямованість його творів,

самобутність художнього стилю закріпили за письменником репутацію найвизначнішого американською прозаїка ХХ століття.

Отже, творчість Гемінґвея вписана в парадигму літератури “втраченої генерації”, до того ж, зазначені параметри є складовою творчої парадигми самого письменника. Сила творів Ернеста Гемінґвея в чуйній і вимогливій людяності, у творах письменник зображує свій світ, і такий же світ у його героїв. Саме і як кожний великий митець, він має на це право, бо те, що бачить такий митець, завжди відображення тих чи інших важливих аспектів реальності. Твори Гемінґвея сповнені трагізму, яким переповнюється світ письменника. Атмосфера розпачу та безпорадності впливає на свідомість. Але я вважаю Гемінґвея не провідником песимізму, а людиною, яка досконало відтворює усю реальність, дуже вдало передаючи атмосферу, настрої, переживання

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анастасьев Н.А. Открытое слово публициста // Радянське літературознавство. – 1969, - № 7, - С. 27-32.
2. Анастасьев Н. А. Творчество Эрнеста Хемингуэя / Н. Анастасьев. – М. : Просвещение, 1981. – с.112
3. Брамбэк Теодор. С Хемингуэем до романа «Прощай, оружие!» // Журналист. – 1974, - № 1. С.34-35
4. Бунина С.Н. Эрнест Хемингуэй. – Х.: Ранок. – 2002, - с.45 .
5. Волощук Є. Зарубіжна література. Підручник для 11 кл. – К.: Генеза. – 2004, с.345
6. Гассан Г. Хемінгуей і модернізм // Американська література після середини ХХ ст.- К.- 2000, - с.3-5
7. Гемінгвей Е. Фієста. І сонце сходить / пер. з англ. Віктора Морозова. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. – 288 с.
8. Гемінгвей Е. По кому подзвін / пер. з англ. Андрія Савенця. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2018. – 608 с.
9. Гемінгвей Е. Мати і не мати / пер. з англ. Віктора Морозова. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. – 224 с.
10. Гемінгвей Е. Прощавай, зброе/ пер. з англ. Віктора Морозова. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2018. – 424с.
11. Грибанов Б. Т. Эрнест Хемингуэй: жизнь и творчество. Послесловие//Хемингуэй Э. Избранное. М.: Просвещение. - 1984, - 304 с.
12. Грибанов Б.Т. Людини перемогти не можна// Хемінгуей Е. Фієста. Прощавай зброя! Старий і море. Розповіді. – М.: Художня література. - 1988, - с. 123.
13. Засурский Я.Н. Хемингуэй и журналистика // Хемингуэй Э. Репортажи. - М.: Сов. писатель, - 1969, - С.11-13
14. Затонський Д.В. Ернест Хемінгуей – письменник і людина // Вікно в світ.- 1999,- №6. - С.13-14
15. Затонський Д.В. Зарубіжна проза II пол.ХХ ст.– К.: Навчальна книга. – 2002 , - с.37
16. Затонський Д. В. Гостра радість боротьби // Дніпро. – 1979, - №7. - С.15-17
17. Денисова Т. І.«Герой кодексу», а насправді – вірний собі(Сторіччя Е.Хемінгуея:1899-1999)//Зарубіжна літ.(газета) – 1999 число 45(157) – с.1-2, 7.
18. Денисова Т. І знов про Хемінгуея... // Рад. Літературознавство. – 1989. - №7. – с.44-47.
19. Денисова Т.І. Секрет «айсберга»: О художественной особенности прозы Э. Хемингуэя // Литературная учёба. – 1980, - №5. - С.32-35

20. Денисова Т.І. Спільне для Хвильового і Хемінгвея// Зарубіжна літ. -1998 – число 5 (69). – С.2-5.
- 21.Додд Марта. Його друга батьківщина. (про перебування Хемінгуея на Кубі).- Всесвіт.- 1963, №8, - С.23-25.
- 22.Драч І. Кілька слів про Хемінгуея//Драч І. Духовний меч.К.- 1983. - С.274-278.
23. Кабкова О. Нова спроба «з» втрачене покоління (Про роман «Фієста»Е.Гемінгвея)// Зарубіжна література – 2002. – число 45, грудень. -9 . - С.24-26
24. Кашкин И. Эрнест Хемингуэй. М.:Молодая гвардия. – 1966, - с.148
25. Кашкин И. Эрнест Хемингуэй. - М. - Сов. писатель. – 1966, - с.163.
26. Келлер К. «Я не знаю народу благороднішого...» (Рад. люди і Е. Хемінгуей). – Всесвіт. – 1972. - №12. - С.203-207
27. Келлер К.А. Природа у збірці оповідань Ернеста Хемінгуея «В наш час»//Іноземна філологія. Респ. міжвід.нау. збірник. – 1977. - Вип.46. –С.132-138.
- 28.Козорог О.В. Е.Хемінгуей «Старий і море». Художньо-лінгвістичний аналіз // Зарубіжна література в школі. – 2006. – № 10. – С.13-16
- 29.Кондратюк А. Хемінгуей говорить по-українському. До 70-річчя від дня народження Е. Хемінгуея. – Дніпро. - 1969. - №10. - С.148-151.
30. Коннова М. В. Громадянська війна в Іспанії (1936–1939 роки): історіографія. Автореф. Дис. канд. іст. наук: 07.00.06 / М. В. Коннова; НАН України. Ін-т історії України. — К.- 2004. —с. 20 .
- 31.Коханська І. Феномен літературної репутації художнього твору (на прикладі роману Е.Гемінгвея «по кому подзвін»)//Слово і час. – 2007. - №7 . - С. 23-27.
- 32.Кухаренко В.А. Рання публіцистика Ернеста Хемінгуея. (До 70- річчя з дня народження). Рад. Літературознавство.- 1969, №7, С.64-69.
33. Ладиченко Т. В. Всесвітня історія 1914 – 1939, навчальний посібник/ Т. В. Ладиченко, Я. М. Бердичівський – К.- 2000 – 256 с.
- 34.Лідський Ю. Розповідає сестра Хемінгвея. (Про книгу М.Хемінгуей-Сенфорт «В сім'ї Хемінгуейів».Всесвіт. -1964, №8, С.81-83.
35. Лидский Ю. Бурные годы // Радуга. – 1965. - № 3, С.16-19
- 36.Литературная история США. М.: - 1979. Т. 3. С.254.
- 37.Логвін І.П. «Боротьба за життя...» // Зарубіжна література в школі. – 2005. – № 3, - С.4-7
- 38.Маянц З., Человек один не может. М.:Просвещение.- 1966, - С.38
39. Погостин В.М. «Канзас-Сити стар» - профессиональная школа журналиста Эрнеста Хемингуэя // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. – 1980. - №5, - С.18-19.

40. Покальчук Ю. Про (рукописну) спадщину Хемінгуея. Всесвіт.- 1975, №4, - С.109-110.
41. Рибак Н.С.Перечитуючи Хемінгуея. – В кн.: Рибак Н.С. Дорога правди і миру. К.- 1979. - С.163-165.
- 42.Сидорова О.В. Двобій зі світом...// Зарубіжна література в школі. – 2006. – № 10 Травень, -С.5-8
43. Старцев А. От Уитмена до Хемингуэя. М, 1981. 290 с.
44. Федоренко С.Я. Смерть та її постаті в романі Е. Хемінгвея “По кому подзвін” // *Studia methodologica*. - Тернопіль: Ред. вид. відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2005. - Вип. 15. - С. 83-91.
- 45.Федоренко С.Я. Жіночі персонажі роману Е. Хемінгвея “По кому подзвін” у рецепції американської критики // *Studia methodologica*. - Тернопіль: Ред. вид. відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка.- 2006. - Вип. 17. - С. 173-186.
46. Федоренко С.Я. Поетикальні особливості україномовної версії роману Ернеста Хемінгвея “По кому подзвін” // Наукові праці Кам’янець-Подільського державного університету: Філологічні науки. Вип. 14. Т. 1. - Кам’янець-Подільський: Абетка-НОВА. - 2007. - С. 111-125.
47. Федоренко С.Я. Феномен літературної репутації художнього твору (на прикладі роману Е. Хемінгуея “По кому подзвін” // Слово і час. - Київ: Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.- 2007. - №7. - С. 23-28.
48. Федоренко С.Я. Чинники конструювання літературної репутації // *Studia methodologica*. - Тернопіль: Ред. вид. відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка. - 2007. - №20. - С. 90-96.
- 49.. Федоренко С.Я. Літературна репутація роману Е. Хемінгвея “По кому подзвін” в українському літературознавстві на сучасному етапі // *Studia methodologica*. - Тернопіль: Ред. вид. відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка. -2007. - №21. - С. 68-73.
50. Федоренко С.Я. Іспанська громадянська війна як чинник модифікації громадянської позиції та стильової своєрідності художнього доробку Ернеста Хемінгвея // Актуальні проблеми гуманітарної освіти: збірник наукових праць // За заг. ред. д. п. н., проф. Онкович Г.В. та канд. фіз. мат. н., проф. Ломаковича А.М. - Київ - Кременець: РВЦ КОГПІ ім. Тараса Шевченка. - 2007. - С. 117-121.
- 51.Хемінгуей Л.Мій брат, Ернест Хемінгуей. – К. - 1968, - с.45
- 52.Хемінгуей Е. Твори в 4 томах. Том 1. Романи та цикли оповідань. — пер. з англ. — К.: Дніпро. - 1979. — с.717
- 53.Хемінгуей Е. Избранное: Пер. с англ./Послел. сост и примеч. Б. Грибанова. — М.: Просвещение.- 1987.— с.304.
- 54.Хемингуэй Э. Избранные произведения. – М.: Панорама, 1993. – с.589..

55. Хемингуэй Э. Кредо человека. – Иностранная литература. - 2002, №2 –с.352.
56. Хемингуэй Э. «По ком звонит колокол. Праздник, который всегда с тобой», М.: Правда.- 1988, - с.938
57. Хемингуэй Э. Репортажи. М.: Молодая гвардия. – 1969, - с.178
58. Хемингуэй Эрнест. Собр. соч. в 4-х т. Т. 1. М.- 1968, - с.1209
59. Хемингуэй Э. Старый газетчик пишет. Серия: Зарубежная художественная публицистика и документальная проза. М. :Прогресс. - 1983 г. – с.343
60. Хемінгуей Ернест. Старий і море. Твори: У 4-х томах. Том 3. Романи, повість та оповідання. – К.: Дніпро. - 1981. – 663 с. – С.571-633.
61. Хотчнер А. Є. Папа Хемінгуей – М: .Текст. – 2002, - с.123
62. Чикирис Н.В. Творчість Е. Гемнгуея в Україні: особливості критичної рецепції, історія перекладів//Заруб.л-ра в навч.закл. – 2003. - №3. – с.36-40
63. Чикирис Н.В. Творчість Е. Гемнгуея в Україні: особливості критичної рецепції, історія перекладів//Всесвітня література та культура в навч.закл. України. – 2002. - №12. – с.50-53.
64. Чикирис Н.В. Оповідання Е.Хемінгуея в українських перекладах // Вісник Прикарпатського університету. Філологія. – Випуск IV. – Івано-Франківськ: Плай. - 2001. – С. 189-195.
65. Чикирис Н.В. Типологічна спорідненість функцій пейзажів у новелістиці В.Стефаніка та Е.Хемінгуея // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. – Випуск V. – Ужгород: Ліра. 2002. – С. 202-208.
66. Чикирис Н.В. Громадянська війна в Іспанії в художній інтерпретації Е.Хемінгуея („По кому подзвін”) та Ю.Покальчука („І зараз, і завжди...”): спільне та відмінне // Нова філологія. – № 4 (15). – Запоріжжя: ЗДУ, 2002. – С. 215-224.
67. Чикирис Н.В. Творчість Е.Хемінгуея в Україні: особливості критичної рецепції, історія перекладів // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2003. – № 3 (березень). – С. 36-40.
68. Чикирис Н.В. Художнє осмислення війни в новелістиці В.Стефаніка та Е.Хемінгуея (спроба типологічного зіставлення) // Мова. Культура. Бізнес. – Випуск 1. – К.: Правові джерела. - 2003. – С. 197-204.
69. Шевчук В. Ернест Хемінгуей.(До 70-річчя з дня народження). Укр. мова і література в школі, - 1969, №7, - С.92-93.
70. Шутько Р.Б. Е.М.Хемінгуей. «Старий і море». Посібник для 11 кл. – Х.: Ранок. – 2002, - с.289.
71. Baker C. Hemingway. A Life Story. N.Y., 1969. 377 p.
72. Burgess A. Hemingway and His World. N.Y., 1978. 280 p.

73. Burner d. America: A portrait in history. Englewood cliffs, N. J., 1978. 539 p. 10.
donaldson S. By force of will. The life and art of E. Hemingway. N.Y., 1977. 570 p.
74. Hemingway E. For Whom the Bell Tolls. London : Arrow Books, 1994. 506 p.
75. Hemingway, Ernest. «For Whom the Bell Tolls». – New York: Charles Scribner's sons, 1940. – 368 c.
76. Hemingway, Ernest. «A Farewell to Arms». – New York: Charles Scribner's sons, 1929. - 362 c.
77. Hemingway E. Biography>Cuba // <http://www.lostgeneration.com/cuba.htm>.
- 78.. Southam, B.C., Meyers, Jeffrey (1997). Ernest Hemingway: The Critical Heritage. New . McFarland, Ron. Appropriating Hemingway: Using him as a Fictional Character. United States: McFarland & Company Inc., 2014 Considering Hemingway's creativity is very complicated, because it involves the Yor Baker c. The Writer as Artist. Princeton Univ. Press, 1972. 455 p.